

2019-4

14. november 2019

Nal. nr./j.nr.: 2017-109-0005

All. nr./brevnr.: 64676

Sull./sagsbeh.: FH

Emne:

Underretning om sagens

forløb

Kommune underrettede ikke i tilstrækkelig grad om forløbet af sag om førtidspension

En borger ansøgte en kommune om førtidspension. Kommunen behandlede sagen fra maj 2014 til november 2017. I denne periode besvarede kommunen rykkere fra borgeren i januar 2016 og januar 2017. Kommunen underrettede ikke herudover borgeren om sagens forløb.

Borgeren klagede til ombudsmanden. Under sagens behandling ved ombudsmanden redegjorde kommunen for, at borgeren i fornødent omfang var blevet underrettet om sagens forløb. Kommunen henviste bl.a. til, at borgeren ikke skriftligt havde rykket kommunen for svar i sagen.

Ombudsmanden var ikke enig i, at underretningen havde været tilstrækkelig.

Efter ombudsmandens opfattelse skulle kommunen således på eget initiativ have orienteret borgeren om, hvorfor sagen ikke var færdigbehandlet, samt, om muligt, den forventede sagsbehandlingstid, da det stod klart, at kommunen ikke kunne træffe afgørelse inden kortere tid.

Kommunen underrettede dog først borgeren om sagens forløb, da der var gået over 1,5 år. Efter ombudsmandens opfattelse, skulle kommunen have underrettet borgeren på et langt tidligere tidspunkt.

Hertil kom, at kommunen i januar 2017 havde oplyst borgeren om, at sagen ville blive behandlet i februar 2017. Men borgeren modtog først en afgørelse i november 2017.

Ombudsmanden fandt derfor, at kommunen burde have underrettet borgeren om, at den sagsbehandlingstid, som borgeren var blevet stillet i udsigt, havde vist sig ikke at være retvisende.

Ombudsmanden henviste ydermere til, at kommunen på eget initiativ løbende burde have underrettet borgeren om, hvorfor sagen trak ud.

Ombudsmanden bemærkede i den forbindelse, at det i visse sager vil være bedst stemmende med god forvaltningsskik, hvis en myndighed giver underretning omkring hver 3. måned.

Herudover bemærkede ombudsmanden dog også, at det under visse omstændigheder kan være tilstrækkeligt at underrette 1-2 gange om året. F.eks. hvis den myndighed, der behandler sagen, ved med tilstrækkelig sikkerhed, at sagsbehandlingstiden vil være forholdsvist lang. Ombudsmanden tilføjede, at underretningen i så fald som udgangspunkt bør være ledsaget af en mere fyldestgørende forklaring om årsagerne til den lange sagsbehandlingstid.

Ombudsmanden konkluderede på den baggrund, at kommunen ikke i tilstrækkelig grad havde underrettet borgeren om sagens forløb. Ombudsmanden anså dette for at være meget beklageligt.

Efter at have afgivet udtalelsen afsluttede ombudsmanden sin behandling af sagen.

(Udtalelse af 14. november 2019, j.nr. 2017-109-0005)

I det følgende gengives en anonymiseret udgave af ombudsmandens udtalelse, hvor en række oplysninger, særligt om klageren, er udeladt.

Ombudsmandens udtalelse:

1. Hvad har jeg undersøgt?

1.1. Min undersøgelse handler om, hvorvidt Kommune Kujalleq i tilstrækkelig grad underrettede A om, hvad der skete i A's førtidspensionssag.

I forbindelse med min undersøgelse af sagen har Kommune Kujalleq bl.a. sendt mig en udtalelse af 10. januar 2019. Jeg forstår det sådan, at det er kommunens opfattelse, at jeg som ombudsmand bør afstå fra at undersøge denne sag. Som det imidlertid fremgår, har jeg valgt at undersøge sagen. Jeg deler således ikke kommunens opfattelse. Jeg vil mere udførligt gengive kommunens synspunkter – og mine bemærkninger hertil – nedenfor under afsnit 2.

Herefter vil jeg opsummere sagens forløb (afsnit 3), Kommune Kujalleqs syn på sagen (afsnit 4) og de relevante regler (afsnit 5), før jeg forholder mig til kommunens underretning af A om sagens forløb (afsnit 6). Efter min udtalelse følger en udførlig sagsfremstilling.

Jeg har flere steder i min udtalelse taget udgangspunkt i dansk litteratur og Folketingets Ombudsmands praksis, fordi retsgrundlaget i Grønland på disse punkter i det væsentligste er identisk med retsgrundlaget i Danmark, som det fremgår af de nævnte henvisninger.

1.2. Jeg bemærker for en god ordens skyld, at jeg i denne udtalelse ikke forholder mig til den afgørelse, som Kommune Kujalleq traf i sagen den 23. november 2017, efter at A havde klaget til mig.

I forbindelse med min undersøgelse af sagen har jeg overvejet spørgsmålet om Kommune Kujalleqs sagsbehandlingstid, og jeg har derfor også stillet kommunen en række spørgsmål om dette emne.

Ud fra bl.a. Kommune Kujalleqs udtalelse af 10. januar 2019 forstår jeg det sådan, at kommunen anmodede sundhedsvæsenet om en lægeerklæring til brug for sagen, samme dag som A ansøgte kommunen om førtidspension.

Jeg forstår det endvidere sådan, at det er Kommune Kujalleqs opfattelse, at sagen bl.a. trak ud, fordi kommunen ventede på de lægelige oplysninger fra sundhedsvæsenet. Jeg forstår det ligeledes sådan, at det er kommunens opfattelse, at den lange sagsbehandlingstid også skyldtes, at sundhedsvæsenets behandling af A ikke var afsluttet, da A søgte om førtidspension.

Samlet set forstår jeg det sådan, at Kommune Kujalleqs vurdering af, hvilke sundhedsmæssige oplysninger som kommunen skulle bruge for på forsvarlig vis at kunne tage stilling til A's ansøgning om førtidspension, har haft væsentlig betydning for, at sagen var under behandling i omkring 3,5 år.

Det er min forståelse, at kommunen herved har foretaget en afvejning af en række hensyn af socialfaglig og sundhedsfaglig karakter.

Som ombudsmand har jeg som udgangspunkt ikke forudsætningerne for at foretage sådanne vurderinger på en anden og bedre måde end kommunen. Derfor finder jeg det samlet set rigtigst ikke at foreholde mig nærmere til sagsbehandlingstiden i denne sag.

Jeg henviser til § 14, stk. 1, i inatsisartutlov nr. 8 af 3. december 2009 om Ombudsmanden for Inatsisartut (herefter ombudsmandsloven).¹ Det fremgår heraf, at ombudsmanden afgør, om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelse.

1.3. A klagede endvidere til mig over en række andre forhold. Den 12. juni 2017 skrev jeg til A, at jeg ville udskille A's klage vedrørende A's ansøgning om førtidspension til en selvstændig sag. Bl.a. ved brev af 27. september

¹ Da klagen blev indgivet, inden den nugældende ombudsmandslov (inatsisartutlov nr. 7 af 1. juni 2017 om Ombudsmanden for Inatsisartut) trådte i kraft den 1. juli 2017, skal klagen behandles efter den tidligere ombudsmandslov fra 2009. Det følger af § 30, stk. 3, i den nye ombudsmandslov.

2017 meddelte jeg A, at jeg afsluttede min behandling af de øvrige klagepunkter. Disse klagepunkter vil ikke blive omtalt yderligere i denne udtalelse.

2. Kan ombudsmanden behandle sagen?

2.1. Kommune Kujalleq skrev bl.a. følgende i sin udtalelse af 10. januar 2019:

”Indledningsvist bemærker kommunen at den, som det også er beskrevet i kommunens mail af 26. maj 2017 til ombudsmanden, er udfordret af et betydeligt arbejdspress i socialforvaltningen, ikke mindst som følge ny ressourcekrævende lovgivning i kombination med svære rekrutterings- og fastholdelsesmuligheder for fagligt kvalificeret personale.

Kommunen lægger derfor vægt på, at ressourcerne til klagesagsbehandling kan koncentreres om det administrative klagesystem samt det lovregulerede sektortilsyn, og ser gerne, at der ikke både sker sagsbehandling i de administrative klage- og tilsynssystemer og hos eksterne kontrolorganer såsom ombudsmanden, og at borgerne ikke frit og vilkårligt kan vælge formen for kontrol med kommunens sagsbehandling.

Kommunen forudsætter herved, at ombudsmanden ikke på grundlag af klager går ind og substituerer de administrative kontrolmyndigheder.”

I udtalelsen redegør Kommune Kujalleq herefter bl.a. for, at A kunne have klaget til Førtidspensionsklagenævnet over kommunens afgørelse, og at Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet endvidere ”kan undersøge kommunens sagsbehandling i konkrete sager.”

Kommune Kujalleqs syn på, hvad jeg som ombudsmand kan og bør undersøge i sager som den indeværende, står mig ikke ganske klart.

Det står mig ikke klart, om det er kommunens opfattelse, at jeg er afskåret fra at behandle sagen eller dele heraf. Det står mig heller ikke klart, om der

er spørgsmål i relation til denne sag, som jeg ville kunne behandle, uden at kommunen fandt det problematisk.

Jeg bemærker, at jeg under min behandling af sagen har stillet spørgsmål til Kommune Kujalleq om forhold – herunder kommunens sagsbehandlingstid og kommunens kontakt til sundhedsvæsenet – som jeg ikke tager stilling til i denne udtalelse. Det står mig ikke klart, om kommunens syn på min rolle i denne sag angår disse spørgsmål.

2.2. De spørgsmål, som jeg kan tage stilling til som Ombudsmand for Inatsisartut, er reguleret i ombudsmandsloven. Jeg bemærker, at de bestemmelser, som jeg vil gennemgå nedenfor, er enslydende i den ombudsmandslov fra 2009, som jeg har behandlet denne klage efter, og den nu gældende ombudsmandslov fra 2017.

Ombudsmandens virksomhed omfatter alle dele af den offentlige forvaltning under Grønlands Selvstyre og kommunerne. Ombudsmanden undersøger, om myndigheder eller personer, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, handler i strid med gældende ret eller på anden måde gør sig skyldige i fejl eller forsømmelse ved udførelsen af deres opgaver. Det er fastsat i § 7, stk. 1, 1. pkt., og § 19, stk. 1, i ombudsmandsloven.

Klager til ombudsmanden over forhold, som kan påklages til en anden forvaltningsmyndighed, kan ikke indgives, før den øverste administrative myndighed har truffet afgørelse om forholdet. Det fremgår af § 13 i ombudsmandsloven.

Jeg henleder imidlertid opmærksomheden på, at Ombudsmanden for Inatsisartut kan undersøge en sag af egen drift efter § 15, stk. 1, i ombudsmandsloven, uanset om en eventuel klagemulighed er udnyttet. Det fremgår bl.a. af bemærkningerne til § 13 i ombudsmandsloven.

Endeligt kan ombudsmanden som nævnt indledningsvist afgøre, om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelse. Jeg henviser til § 14, stk. 1, i ombudsmandsloven.

2.3. Som det fremgår af udtalelsen af 10. januar 2019 fra Kommune Kujalleq, kan borgerne klage over kommunernes afgørelser i sager om førtidspension.

I den afgørelse, som Kommune Kujalleq traf i denne sag den 23. november 2017, henviste kommunen til inatsisartutlov nr. 40 af 9. december 2015 om førtidspension (jeg vil herefter henvise til denne lov med senere ændringer som førtidspensionsloven). Kommunen skrev i afgørelsen, at den kunne påklages til Det Sociale Ankenævn.

Afgørelser truffet efter førtidspensionsloven kan enten indbringes for Det Sociale Ankenævn eller Førtidspensionsklagenævnet. Det følger bl.a. af § 39, stk. 1 og 2, i førtidspensionsloven.

Jeg er derfor enig med Kommune Kujalleq i, at jeg som ombudsmand ikke ville kunne behandle en klage over en afgørelse i en førtidspensionssag, der ville kunne påklages til enten Det Sociale Ankenævn eller Førtidspensionsklagenævnet. Det følger – som nævnt ovenfor – af § 13 i ombudsmandsloven.

Min undersøgelse i denne sag omhandler dog ikke en sådan afgørelse.

A klagede bl.a. til mig over, at A ikke havde fået at vide, hvad der skete i sagen. Dette forhold ville A hverken kunne have klaget over til Det Sociale Ankenævn eller Førtidspensionsklagenævnet, og derfor er det efter min opfattelse i overensstemmelse med ombudsmandslovens § 13, at jeg behandler sagen.

Jeg har således også tidligere behandlet en række klager over forhold – f.eks. en myndigheds sagsbehandlingstid – der ikke kunne påklages særskilt, selvom myndighedens afgørelse i samme sag kunne påklages.

Jeg henviser bl.a. til de sager, der er offentliggjort i mine beretninger for 1998, s. 64 ff. (i den danske version) og s. 78 ff. (i den grønlandske version), 2003, s. 168 ff. (i den danske version) og s. 211 ff. (i den grønlandske version), 2004, s. 123 ff. (i den danske version) og s. 147 ff. (i den grønlandske version). Jeg henviser endvidere til sagerne 2018-3, 2018-4 og 2019-2, der er tilgængelige på min hjemmeside.

Jeg henviser endvidere til dansk juridisk litteratur om Folketingets Ombudsmand, herunder Niels Fenger m.fl., Forvaltningsret (2018), s. 983 f., og Sten Bønsing, Almindelig Forvaltningsret, 4. udgave (2018), s. 409.

2.4. I udtalelsen af 10. januar 2019 henviser Kommune Kujalleq endvidere til, at Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet kunne have undersøgt kommunens sagsbehandling.

Jeg bemærker, at det fremgår af § 1, stk. 1, i landstingsforordning nr. 11 af 12. november 2001 om socialvæsenets styrelse og organisation med senere ændringer, at "Landsstyret leder og tilrettelægger administrationen af det grønlandske socialvæsen og fører tilsyn med kommunernes forvaltning af det sociale regelsæt".

Det forhold, at en sag kan indbringes for Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet som led i departementets tilsyn med kommunerne, betyder imidlertid efter min opfattelse ikke, at jeg er afskåret fra at behandle sagen efter § 13 i ombudsmandsloven. Det er afgørende for min vurdering af dette spørgsmål, at borgerne ikke har et retskrav på, at departementet behandler en sag.

Jeg henviser herudover til bemærkningerne til ombudsmandslovens § 12, stk. 4, hvor følgende bl.a. fremgår:

”Præciseringen [af muligheden for at fastsætte en længere klagefrist; min bemærkning] omfatter de tilfælde, hvor bestemmelsen i § 13 ikke direkte er til hinder for, at Ombudsmanden behandler en klage, men hvor Ombudsmanden på baggrund af § 14 mener, at sagen bør behandles af en administrativ myndighed, før Ombudsmanden eventuelt behandler sagen.

Dette vil eksempelvis kunne være relevant, hvis Ombudsmanden mener, at en sag bør forelægges den almindelige kommunale tilsynsmyndighed, eller bør behandles af en anden selvstyremyndighed, som er tillagt beføjelse til at føre tilsyn med et forvaltningsområde.”

Jeg har da også tidligere behandlet en række klager over de grønlandske kommuner, selvom sagen ikke havde været forelagt den relevante tilsynsmyndighed. Jeg henviser for en god ordens skyld også her til de tidligere sager fra mit embede, der er anført ovenfor under afsnit 2.3.

Jeg henviser endvidere til dansk juridisk litteratur om Folketingets Ombudsmand, herunder Niels Fenger m.fl., *Forvaltningsret* (2018), s. 828 f. og s. 984, Jon Andersen m.fl., *Ombudsmandsloven med kommentarer*, 2. udgave (2013), s. 92 ff. og s. 131, og Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., *Forvaltningsret*, 2. udgave (2002), s. 881 f.

2.5. Det er således min opfattelse, at jeg som ombudsmand kan behandle A's klage over, at Kommune Kujalleq ikke i tilstrækkelig grad underrettede A om, hvad der skete i A's førtidspensionssag.

Som nævnt ovenfor fremgår det af § 14, stk. 1, i ombudsmandsloven, at det er ombudsmanden, der afgør, om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelse.

Jeg bemærker, at jeg anser det for at være min hovedopgave som ombudsmand at sikre, at forvaltningen overholder gældende ret og god forvaltningsskik i kontakten med borgerne. Min stillingtagen til, om en klage fra en borger giver anledning til undersøgelse, vil derfor almindeligvist byg-

ge på en vurdering af, om jeg ved en nærmere undersøgelse vil kunne kritisere myndighedens ageren eller på anden måde hjælpe borgeren videre.

Derimod er det forhold, at en myndighed ønsker at koncentrere sine ressourcer om klagesagsbehandling hos rekurs- og tilsynsmyndighederne, ikke et hensyn, som jeg efter min opfattelse bør lægge vægt på i denne forbindelse.

På den baggrund har jeg valgt at behandle A's klage.

3. Opsummering af sagens forløb

Den 6. maj 2014 ansøgte A Kommune Kujalleq om førtidspension. A henviste bl.a. til, at A havde [sundhedsoplysninger udeladt; min bemærkning]. Kommunen skrev samme dag til L By Sygehus og bad om en lægeerklæring til brug for sagen.

Jeg forstår det sådan, at A stadig var under behandling ved sundhedsvæsenet, da A søgte om førtidspension. Jeg forstår det også sådan, at sundhedsvæsenet bl.a. arbejdede for, at A kunne få [et nyt hjælpemiddel], idet A tidligere havde modtaget [et hjælpemiddel, der var for stort].

Jeg forstår det endvidere sådan, at førtidspensions sagen i de følgende år blev behandlet flere steder i Kommune Kujalleq, idet A flyttede fra L By til M Bygd i løbet af sommeren 2015.

I januar 2016 rykkede A, som jeg forstår det, flere gange Kommune Kujalleq for svar i sagen.

A skrev i sin klage til mig, at A modtog et opkald om sagen i januar 2016, men at A ikke siden havde modtaget oplysninger om sagens status. Det fremgår ikke af klagen, hvem der ringede til A, men jeg forstår det sådan, at det var en medarbejder ved Kommune Kujalleq. Der ses ikke at være et

notat om denne samtale blandt de sagsakter, som jeg har modtaget fra Kommune Kujalleq.

Under afsnit 6.1 nedenfor vil jeg forholde mig nærmere til, hvordan jeg forstår forløbet i januar 2016.

Den 20. januar 2016 modtog Kommune Kujalleq en række oplysninger fra sundhedsvæsenet om A's kontakt med N By Sygehus fra april 2014 til december 2015.

Jeg forstår det endvidere sådan, at A igen rykkede Kommune Kujalleq for svar i januar 2017, og at en medarbejder ved kommunen derfor ringede til A. Opkaldet er omtalt i et journalnotat af 24. januar 2017, der ligger blandt de akter, som jeg har modtaget fra kommunen. Heraf fremgår bl.a., at A blev oplyst om, "at A's ansøgning om førtidspension, der skulle have været til behandling i december var blevet udsat til januar, men at A imidlertid skulle påregne behandling først i februar pga. sygdom" (min oversættelse).

Det fremgår endvidere af en e-mail, der blev sendt mellem flere medarbejdere i kommunen den 24. januar 2017, at A også blev orienteret om, at A ville modtage et brev om sagen, når den havde været til udvalgsbehandling i februar 2017.

Den 24. februar 2017 holdt flere medarbejdere i Kommune Kujalleq et møde om sagen. Ud fra referatet fra mødet forstår jeg det sådan, at det blev besluttet, at det var nødvendigt at indhente yderligere oplysninger fra sundhedsvæsenet, førend der kunne træffes afgørelse i sagen.

Den 26. april 2017 klagede A til mig. Af klagen fremgår bl.a. følgende:

"[...]"

Da jeg spurgte til sagen, fik jeg at vide, at der ikke forelå nogen ansøgning fra mig. Først i november måned har man fundet min ansøgning i skuffen i kommunekontoret i L By, og så startede sagen derfra.

De ringede senere, i januar 2016, og lovede, at jeg ville få udbetalt 24 måneders førtidspension og resten ville så blive udbetalt som månedlig handicap-pension. Jeg har hidtil ikke hørt mere fra dem eller fået noget at vide.

[...]

[Herefter fulgte bl.a. en række øvrige klagepunkter; min bemærkning]

Jeg føler min situation meget nedværdigende. Jeg føler mig svigtet, værdiløs og som en man ikke gider at høre på, når jeg ellers retter henvendelse.

Jeg håber, at I tager sagen op til behandling og HØRER MIG!"
(min oversættelse)

Den 10. juli 2017 modtog Kommune Kujalleq en lægeerklæring vedrørende A, der var udarbejdet af en læge ved N By sygehus.

Jeg forstår det sådan, at Kommune Kujalleq ringede til A den 6. november 2017 for at stille A en række spørgsmål med henblik på kommunens afgørelse i sagen.

Den 23. november 2017 meddelte Kommune Kujalleq A afslag på førtidspension.

4. Kommune Kujalleqs bemærkninger

På baggrund af klagen fra A har jeg bl.a. indhentet sagens akter og en udtalelse fra Kommune Kujalleq.

Kommune Kujalleq har i en udtalelse af 10. januar 2019 redegjort for, at det er kommunens opfattelse, at kommunen i tilstrækkelig grad underrette-

de A om sagens forløb. Jeg forstår det sådan, at det bl.a. har været afgørende for kommunens vurdering, at A ikke sendte skriftlige rykkere til kommunen.

I udtalelsen skriver Kommune Kujalleq herudover bl.a. følgende:

”Ud over det beskrevne sagsbehandlingsforløb bemærker kommunen, at A den 8. januar 2016 og igen den 18. januar 2017 henvendte sig til kommunens socialudvalgsformand om sagen. Endvidere har A henvendt sig til borgmesteren.”

Udtalelsen indeholder herefter en redegørelse for, hvad Kommune Kujalleq foretog sig på baggrund af disse henvendelser.

Heraf fremgår bl.a., at formanden for Kommune Kujalleqs socialudvalg ved e-mail af 20. januar 2016 skrev til en række medarbejdere i kommunen, at A ”i den senere tid enten [har] skrevet sms eller ringet til mig hver dag”. Derfor bad udvalgsformanden medarbejderne om at ringe til A og oplyse A om sagens status. Det fremgår ikke af udtalelsen, om der var en medarbejder ved kommunen, der ringede til A som følge heraf. Forløbet er beskrevet nærmere nedenfor under afsnit 6.1.

Kommune Kujalleqs udtalelse af 10. januar 2019 indeholder herefter en redegørelse for forløbet i 2017. Det fremgår bl.a. heraf, at formanden for kommunens socialudvalg skrev en e-mail om sagen til en række medarbejdere den 17. januar 2017. Det fremgår af e-mailen, at A skulle sendes en skriftlig redegørelse om sagen. Det fremgår ikke af Kommune Kujalleqs udtalelse, om A modtog en sådan redegørelse. Der ses ikke en kopi heraf blandt de sagsakter, som kommunen har sendt til mig.

I udtalelsen henviser kommunen i forlængelse heraf til opkaldet til A den 24. januar 2017, der også er omtalt under afsnit 3 ovenfor.

Endeligt bemærker jeg, at Kommune Kujalleq skriver følgende i udtalelsen:

”Kommune kan oplyse, at A, jf. også henvendelserne til socialudvalgsformanden og borgmesteren flere gange selv har kontaktet kommunen for at høre til sagens status, og har herved fået oplyst, at sagen beroede på sundhedsvæsenet.”

Kommune Kujalleq skriver ikke i udtalelsen, hvornår denne kontakt skulle have foregået. Jeg forstår det sådan, at Kommune Kujalleq henviser til kommunens kontakt med A i januar 2016 og januar 2017, idet jeg går ud fra, at kommunen ville have anført det udtrykkeligt, hvis der var tale om tilfælde herudover.

5. Hvornår skal forvaltningen underrette en borger, når sagen trækker ud?

Hverken sagsbehandlingsloven eller andre relevante love indeholder regler for, hvornår forvaltningen skal kontakte en borger, når en sag trækker ud.

Det er dog almindeligt antaget, at det følger af god forvaltningsskik, at forvaltningen i en række tilfælde skal orientere parterne i de sager, som forvaltningen behandler.

Grønlands Hjemmestyres Lovkontors Vejledning til sagsbehandlingsloven, udgivet december 1994, pkt. 205 – 207, indeholder følgende beskrivelse af forvaltningens pligter i denne henseende:

205. Hvis en forvaltningsmyndighed som følge af sagens karakter eller den almindelige sagsbehandlingstid for den pågældende myndighed ikke kan træffe afgørelse inden kortere tid efter sagens modtagelse, bør myndigheden give den, der er part i sagen, underretning om, hvorpå sagen beror og så vidt muligt oplysning om, hvornår myndigheden regner med, at afgørelsen kan foreligge.

206. Myndigheden bør endvidere give den, der er part i sagen, underretning, når behandlingen af den konkrete sag på grund af særlige omstændigheder vil tage længere tid end sædvanligt.

207. Rykkerskrivelser fra den, der er part i sagen, og som er rimeligt begrundet i sagsbehandlingstiden, bør i almindelighed besvares med det samme. Besvarelsen bør

indeholde oplysning om, hvorpå sagen beror og så vidt muligt oplysning om, hvornår myndigheden regner med, at afgørelsen kan foreligge.”

Jeg har i en række tidligere sager henvist til vejledningens pkt. 205 – 207. Jeg henviser bl.a. til de sager, der er offentliggjort i mine beretninger for årene 1996, s. 28 ff. (i den danske version) og s. 36 ff. (i den grønlandske version), 1998, s. 79 ff. (i den danske version) og s. 98 ff. (i den grønlandske version), 2001, s. 112 ff. og s. 172 ff. (i den danske version) og s. 146 ff. og s. 222 ff. (i den grønlandske version), 2002, s. 375 ff. (i den danske version) og s. 479 ff. (i den grønlandske version), 2005, s. 127 ff. (i den danske version) og s. 159 ff. (i den grønlandske version).

Afslutningsvis henviser jeg til dansk juridisk litteratur, herunder Niels Fenger m.fl., Forvaltningsret (2018), s. 390 og 694 f., Niels Fenger, Forvaltningsloven med kommentarer (2013), s. 269, og Karsten Revsbech, Forvaltningsret – Sagsbehandling, 7. udgave (2014), s. 41.

6. Min vurdering

6.1. Efter min opfattelse skulle Kommune Kujalleq besvare de rykkere fra A, der var rimeligt begrundet i sagsbehandlingstiden, med det samme. Jeg henviser til pkt. 207 i vejledningen til sagsbehandlingsloven.

Jeg forstår det sådan, at A i to perioder – i januar 2016 og i januar 2017 – rykkede Kommune Kujalleq for svar flere gange.

Det står mig ikke ganske klart, hvordan Kommune Kujalleq reagerede på A's rykkere i januar 2016. Som nævnt under afsnit 3 indeholder sagens akter således ikke et notat om en samtale med A fra denne periode. Som nævnt under afsnit 4 har kommunen endvidere ikke redegjort herfor i udtalelsen af 10. januar 2019 til mig.

Men ud fra en intern e-mail fra Kommune Kujalleq fra januar 2017, der omtaler en samtale i januar 2016, og A's klage til mig, må jeg forstå det så-

dan, at A i hvert fald i et vist omfang modtog et svar på sine rykkere i januar 2016.

Jeg forstår dog en række e-mails, der blev udvekslet mellem medarbejdere i Kommune Kujalleq i januar 2016, sådan, at kommunens medarbejdere diskuterede, om det var kommunens forvaltning i M Bygd, der skulle svare A. Efter min opfattelse er der samlet set mest der taler for at forstå det sådan, at A kun modtog et foreløbigt svar i sagen i januar 2016, således at den medarbejder, der talte med A, forventede, at en anden medarbejder senere ville give A et mere udførligt svar.

Jeg finder dog samlet set, at jeg ikke har det fornødne grundlag for at fastslå, at besvarelsen af A's rykkere i januar 2016 var utilstrækkelig.

Jeg forstår det endvidere sådan, at A rykkede Kommune Kujalleq for svar i sagen for anden gang i januar 2017, hvor A også kontaktede kommunen flere gange. Ud fra kommunens notat om samtalen den 24. januar 2017 må jeg anse besvarelsen af disse rykkere for tilstrækkelig.

På den baggrund finder jeg ikke at kunne kritisere Kommune Kujalleqs besvarelse af rykkerne fra A.

6.2. Jeg bemærker dog, at det fremgår af notatet om Kommune Kujalleqs samtale med A den 24. januar 2017, at A bl.a. blev orienteret om, at A "skulle påregne behandling først i februar pga. sygdom" (min oversættelse). Jeg må forstå dette sådan, at A herved blev givet det indtryk, at sagen ville blive færdigbehandlet omkring februar 2017. A modtog dog først en afgørelse i sagen i november 2017.

Efter min opfattelse bør en myndighed som udgangspunkt på eget initiativ underrette en borger, når de oplysninger, som myndigheden tidligere har meddelt borgeren om sagens forløb, viser sig ikke at være korrekte.

Jeg henviser bl.a. til den sag, der er offentliggjort i min beretning for 2005, s. 59 ff., særligt s. 67 (i den danske version), og s. 72 ff., særligt s. 83 f. (i den grønlandske version).

Jeg finder også, at Kommune Kujalleq i denne sag burde have underrettet A om, at den sagsbehandlingstid, som A var blevet stillet i udsigt af kommunen i januar 2017, viste sig ikke at være retvisende.

Jeg har i den sammenhæng lagt vægt på, at jeg må forstå det sådan, at det allerede i forbindelse med Kommune Kujalleqs møde om sagen den 24. februar 2017 – hvor det blev besluttet, at undersøge visse forhold vedrørende A's [hjælpemiddel] – må have stået kommunen klart, at sagens afslutning ikke var umiddelbart forestående.

Jeg har endeligt lagt vægt på, at den sagsbehandlingstid, som A blev stillet i udsigt, blev betragteligt forlænget – fra februar til november 2017.

6.3. Herudover skulle Kommune Kujalleq efter min opfattelse på eget initiativ have orienteret A om, hvorfor sagen ikke var færdigbehandlet, samt, om muligt, den forventede sagsbehandlingstid, da det stod klart, at kommunen ikke kunne træffe afgørelse "inden kortere tid". Jeg henviser til pkt. 205 i vejledningen til sagsbehandlingsloven.

Jeg forstår det sådan, at A først i januar 2016 modtog en underretning fra Kommune Kujalleq om sagens status. Sagen havde på dette tidspunkt verseret i over 1,5 år. Efter min opfattelse skulle Kommune Kujalleq have underrettet A på et langt tidligere tidspunkt.

Jeg har i en tidligere sag forholdt mig nærmere til, hvornår en myndighed bør underrette parterne, når en sag trækker ud. Jeg henviser til den sag, der er optrykt i min beretning for 2005, s. 241 ff. (i den danske version), og s. 304 ff. (i den grønlandske version). Her skrev jeg bl.a. på s. 250 (i den danske version) og s. 315 f. (i den grønlandske version):

”Herefter har myndigheden ikke blot pligt til at underrette parten i tilfælde, hvor sagen trækker længere ud end myndigheden i den konkrete sag (eventuelt som svar på en rykker) har givet udtryk for over for parten, men også i tilfælde, hvor sagsbehandlingen bliver mere langvarig end det ud fra partens synspunkt med rimelighed kan forventes. Myndigheden må således vurdere, hvor lang tid parten med rimelighed kan forvente, at der i almindelighed vil medgå til behandlingen af en sag af den omhandlede art, og når dette tidsrum er forløbet underrette parten om, at behandlingen af sagen trækker ud, og så vidt muligt om, hvornår sagen kan forventes afsluttet.”

Jeg henviser i den forbindelse også til tilsvarende synspunkter i den sag, der er optrykt i Folketingets Ombudsmand beretning for 2001, s. 807 ff., særligt s. 863.

6.4. Efter min opfattelse burde Kommune Kujalleq ydermere på eget initiativ løbende have underrettet A om, hvorfor sagen trak ud.

Som nævnt ovenfor forstår jeg det sådan, at A modtog to underretninger fra Kommune Kujalleq, mens sagen verserede – i januar 2016 og i januar 2017 – efter at A selv havde rykket kommunen for svar.

Efter min opfattelse er det ikke tilstrækkeligt, at A kun modtog disse to underretninger i de omkring 3,5 år – fra maj 2014 til november 2017 – hvor sagen verserede. Jeg er i den forbindelse opmærksom på, at kommunen ringede til A for at stille en række spørgsmål til brug for sagen i november 2017.

Jeg bemærker, at Folketingets Ombudsmand har argumenteret for, at en myndighed normalt bør give underretning omkring hver 3. måned. I visse sager vil en sådan fremgangsmåde også efter min opfattelse være bedst stemmende med god forvaltningsskik.

Jeg henviser igen til den sag, der er optrykt i Folketingets Ombudsmand beretning for 2001, s. 807 ff., særligt s. 863.

Jeg bemærker dog, at det under visse omstændigheder kan være tilstrækkeligt at underrette med et større månedligt interval. Det gør sig f.eks. gældende, hvis den myndighed, der behandler sagen, med tilstrækkelig sikkerhed ved, at sagsbehandlingstiden vil være forholdsvis lang. I så fald kan 1-2 underretninger om året efter min opfattelse være tilstrækkelig, om end underretningen i så fald som udgangspunkt bør være ledsaget af en mere fyldestgørende forklaring om årsagerne til den lange sagsbehandlingstid.

Jeg har således i en tidligere sag fundet ikke at kunne kritisere, at Det Sociale Ankenævn standardmæssigt vejledte om, at det tog 6-12 måneder at behandle indkomne klager. Sagen er optrykt i min beretning for 2002, s. 43 ff. (i den danske version), og s. 52 ff. (i den grønlandske version). Jeg henviser særligt til beretningens s. 48 (i den danske version) og s. 59 (i den grønlandske version).

Jeg henviser herudover til tilsvarende synspunkter i en række sager fra Folketingets Ombudsmand, herunder de sager, der er tilgængelig på ombudsmandens hjemmeside (www.ombudsmanden.dk) som FOB 2011 13-1 og FOB 2011 13-2.

6.5. Endeligt giver Kommune Kujalleqs udtalelse af 10. januar 2019 mig anledning til enkelte yderligere bemærkninger.

I udtalelsen redegør Kommune Kujalleq således bl.a. for, at det er kommunens opfattelse, at vejledningens pkt. 206, hvorefter en myndighed skal underrette parterne, hvis en sag trækker ud som følge af "særlige omstændigheder", efter kommunens opfattelse kun har betydning i sager, hvor sagen trækker ud som følge af andet end myndighedens egne forhold.

Det står mig ikke ganske klart, hvilken betydning dette har for Kommune Kujalleqs vurdering af, om A blev underrettet tilstrækkeligt eller hvilket belæg kommunen måtte have for den udtrykte forståelse af vejledningens pkt. 206. Jeg bemærker dog, at jeg ikke kan tilslutte mig kommunens opfattelse.

Jeg har således i en tidligere udtalelse redegjort for, at det er bedst stemmende med princippet bag vejledningens pkt. 206, hvis en myndighed, der beslutter at nedprioritere en sag, underretter parten herom. Jeg henviser til den sag, der er offentliggjort i min beretning for 1998, s. 79 ff., særligt s. 81 (i den danske udgave) og s. 98 ff., særligt s. 100 f. (i den grønlandske udgave).

6.6. Som nævnt i afsnit 4 forstår jeg det sådan, at det bl.a. har været afgørende for Kommune Kujalleqs vurdering af, hvor ofte kommunen skulle underrette A, at A ikke sendte skriftlige rykkere til kommunen. Som det fremgår ovenfor skal en myndighed dog orientere en sags parter i en række tilfælde – også når parterne ikke rykker skriftligt for svar.

Samlet set er det min opfattelse, at Kommune Kujalleq ikke i tilstrækkelig grad underrettede A om forløbet af A's førtidspensionssag.

Det anser jeg for at være meget beklageligt.

7. Afsluttende bemærkninger

Denne udtalelse vil i anonymiseret form blive offentliggjort på min hjemmeside og omtalt i min beretning for 2019.

Jeg anser hermed min behandling af sagen for afsluttet.

SAGSFREMSTILLING

Den 6. maj 2014 ansøgte A Kommune Kujalleq om førtidspension. A udfyldte i den forbindelse en formular, hvor A bl.a. anførte [helbredsmæssige oplysninger].

Samme dag skrev Kommune Kujalleq til distriktslægen ved L By Sygehus og bad om en generel lægeerklæring til brug for sagen.

Ved brev af 18. september 2014 bad Kommune Kujalleqs socialafdeling kommunens arbejdsmarkedskontor om en udtalelse til brug for sagen. Blandt de sagsakter, som jeg har modtaget fra kommunen, ligger et udate-ret svar fra arbejdsmarkedskontoret.

Ved brev af 20. november 2015 bad Kommune Kujalleq distriktslægen i N By om at udfærdige en lægeerklæring til brug for behandlingen af A's ansøgning om førtidspension. Ud fra en mail, der den 8. januar 2016 blev sendt mellem to medarbejdere i kommunen, og et journalnotat af 14. januar 2016, forstår jeg det sådan, at i hvert fald en medarbejder ved kommunen var af den opfattelse, at kommunens brev af 6. maj 2014 ikke var blevet behandlet.

Den 20. januar 2016 modtog Kommune Kujalleq en række oplysninger fra Det Grønlandske Sundhedsvæsen. Det fremgår af et journalnotat af samme dato. Jeg forstår det sådan, at det materiale, som kommunen modtog, var en udskrift, dateret den 18. januar 2016, af en række journalark fra N By Sygehus. Disse journalark omhandler, som jeg forstår det, A's kontakt med sygehuset fra april 2014 til december 2015.

A skrev i sin klage til mig, at A modtog et opkald om sagen i januar 2016, men at A ikke siden havde modtaget oplysninger om sagens status. Det fremgår ikke af klagen, hvem der ringede til A, men jeg forstår det sådan, at det var en medarbejder ved Kommune Kujalleq.

De sagsakter, som jeg har modtaget fra Kommune Kujalleq indeholder en række e-mails om opkald til A, der blev udvekslet mellem medarbejdere i kommunen i januar 2016. Den 8. januar 2016 skrev formanden for kommunens socialudvalg, at A havde henvendt sig "mange gange [...] både til bygdekontor og kommunen for at høre, hvor længe A skal vente endnu på en afgørelse. [...] Hermed en anmodning om redegørelse af sagen til vedkommende, via A's bygdekontor."

Jeg forstår en anden e-mail, der blev sendt af en medarbejder ved Kommune Kujalleq i M Bygd til flere medarbejdere i kommunen senere den 8. januar 2016 sådan, at A flere gange havde henvendt sig til kommunens forvaltning i M Bygd, der herefter sendte henvendelserne videre til kommunens forvaltning i L By.

Den 20. januar 2016 skrev formanden for Kommune Kujalleqs socialudvalg en e-mail om sagen til en række af kommunens medarbejdere. Det fremgår bl.a. af e-mailen, at "[p]ågældende har de seneste dage enten sms-et til min mobil eller ringet til mig hver dag. Jeg ønsker, at sagsbehandleren ringer til A og orienterer A om sagens status." (Min oversættelse).

Det fremgår endvidere af en intern e-mail af 18. januar 2017, at formanden for Kommune Kujalleqs socialudvalg talte med A i 2016.

Det fremgår ikke af de akter, som jeg har modtaget fra Kommune Kujalleq, om A herudover modtog en underretning fra kommunen om sagen i 2016. Jeg kan således ikke se, at der skulle have været sket noget i sagen før sommeren 2016, hvor kommunen udarbejdede en opsummering af sagen, der er dateret den 16. juni 2016. Jeg forstår det sådan, at opsummeringen bl.a. indeholder et forslag til, hvordan sagen kan afgøres.

Jeg forstår det sådan, at A i januar 2017 igen rykkede Kommune Kujalleq, herunder kommunens borgmester, for et svar i sagen, og at en medarbejder fra kommunen derfor ringede og talte med A den 24. januar 2017. A fik

at vide, at A ville modtage et svar i sagen, efter at den havde været behandlet på et udvalgs møde i februar.

Følgende fremgår bl.a. af et journalnotat af 24. januar 2017 fra Kommune Kujalleq:

”På baggrund af modtaget forespørgsel via borgmesteren meddeles A, at A’s ansøgning om førtidspension, der skulle have været til behandling i december var blevet udsat til januar, men at A imidlertid skulle påregne behandling først i februar pga. sygdom.

[...]

A forklarede, at det var korrekt, at A havde fået udleveret [et hjælpemiddel] i 2015, men [at hjælpemidlet ikke passede i størrelsen], og at sundhedsvæsenet havde lovet at indkalde A i løbet af 2016, men at A stadig ventede på indkaldelsen. Adspurgt om, A selv havde kontaktet sundhedsvæsenet, svarede A benægtende, hvorfor A opfordres til at tage initiativ til det.”

(min oversættelse)

Det fremgår endvidere af en e-mail, der blev sendt mellem flere medarbejdere i kommunen den 24. januar 2017, at A også blev orienteret om, at A ville modtage et brev om sagen, når den havde været til udvalgsbehandling i februar.

Det fremgår bl.a. af en e-mail, der den 6. februar 2017 blev sendt mellem to medarbejdere i Kommune Kujalleq, at sagen var mangelfuldt oplyst, og at den derfor skulle starte forfra.

Den 24. februar 2017 holdt Kommune Kujalleq et møde om sagen. Det fremgår af kommunens referat fra mødet, der er dateret den 31. marts 2017, at kommunen havde modtaget ”kopi af lægefaglig journalisering”, men ikke en lægeerklæring. Jeg forstår det sådan, at det blev besluttet på mødet, at sagen skulle sendes til en kommunal sagsbehandler i L By, der

bl.a. skulle tage stilling til, om A's arbejdsevne kunne blive forbedret, hvis A fik [et bedre hjælpemiddel].

Ved brev af 26. april 2017 klagede A til mig. Af klagen fremgår bl.a. følgende:

"[A gengav her baggrunden for ansøgningen om førtidspension; min bemærkning]

I begyndelse af maj søgte jeg om førtidspension efter lægens råd (jeg blev ude af stand til at arbejde, da jeg begyndte at bruge [et hjælpemiddel], og jeg har ingen erfaring i kontorarbejde).

Da jeg spurgte til sagen, fik jeg at vide, at der ikke forelå nogen ansøgning fra mig. Først i november måned har man fundet min ansøgning i skuffen i kommunekontoret i L By, og så startede sagen derfra.

De ringede senere, i januar 2016, og lovede, at jeg ville få udbetalt 24 måneders førtidspension og resten ville så blive udbetalt som månedlig handicap-pension. Jeg har hidtil ikke hørt mere fra dem eller fået noget at vide.

De personer, jeg har rettet henvendelse til, er følgende:

[Medarbejderens navn], L By

[Formanden for kommunens socialudvalg], N By

Jeg har endvidere haft mailkorrespondence med borgmester [navn].

[Klagen indeholdt herefter en række andre klagepunkter, som jeg ikke gengiver; min bemærkning]

Jeg føler min situation meget nedværdigende. Jeg føler mig svigtet, værdiløs og som en man ikke gider at høre på, når jeg ellers retter henvendelse.

Jeg håber, at I tager sagen op til behandling og HØRER MIG!"
(min oversættelse)

Den 19. maj 2017 ringede en af mine medarbejdere til Kommune Kujalleq for at stille en række spørgsmål til sagen. Kommunen oplyste bl.a., at A havde ansøgt om førtidspension i 2014, og at der ikke var truffet en afgørelse i sagen.

Ved brev af 19. maj 2017 bad Kommune Kujalleq Distriktslægen i N By om en lægeerklæring til brug for behandlingen af A's ansøgning om førtidspension.

Den 26. maj 2017 modtog jeg en e-mail om sagen fra Kommune Kujalleq. Heraf fremgår bl.a. følgende:

"Jeg videresender til orientering mailkorrespondance med mine kollegaer på pensions- og handicapområdet vedr. klage fra A [...] over forsinkelser i kommunens behandling af A's ansøgning om førtidspension. Jeg har ikke yderligere informationer om sagen endnu, men vil gerne oplyse generelt, at der har beklageligt nok opstået en del alvorlige forsinkelser i kommunen på pensions- og handicapområdet, herunder mht. behandling af ansøgninger om førtidspension og revurdering af samtlige førtidspensionister under 60 års alder.

Så vidt jeg ikke tager fejl i min vurdering, opstod forsinkelserne oprindeligt pga. utilstrækkelig personalenormering øremærket sagsbehandling på pensions- og handicapområdet. Personalenormeringen er nu gradvis forhøjet, men der er stadigvæk alvorlige problemer med reel bemanning af området, angiveligt især pga. udfordringer med rekruttering og fastholdelse af faguddannet personale der til dels synes at opstå i forbindelse med kommunens forholdsvis hurtig affolkning i løbet af sidste år, herunder fraflytning af faguddannede medarbejdere. Sideløbende har der været yderligere udfordringer i kommunen i forbindelse med ikrafttrædelse af den nye førtidspensionslovgivning medio 2016, især krav om mere udvidet vurdering og dokumentation af ansørgernes arbejdsevne.

Ovennævnte generel forklaring er naturligvis kun til Ombudsmandens almindelig orientering idet det har været mit indtryk, at Ombudsmandens medarbejdere kan af ganske forståelige grunde have begrænset kendskab til demografisk og personaleressourcemæssig udvikling udenfor Nuuk området.

Samtidigt vil jeg oplyse, at kommunen forsøger aktivt at rekruttere faguddannet personale til pensions- og handicapområdet og modvirke den stærk negative befolkningsudvikling i Sydgrønland.”

Den 12. juni 2017 skrev jeg til A, at jeg ville udskille A's klage vedrørende A's ansøgning om førtidspension til en selvstændig sag. I de følgende måneder behandlede mit embede herudover A's klage over en række andre forhold. Ved brev af 27. september 2017 meddelte jeg A, at jeg afsluttede min behandling af disse øvrige klagepunkter.

Ved brev af 12. juni 2017 bad jeg Kommune Kujalleq om at sende mig en foreløbig udtalelse og samtlige akter i sagen om A's ansøgning om førtidspension.

Ved e-mail af 27. juni 2017 sendte Kommune Kujalleq mig en række af sagens akter, herunder flere journalnotater og flere e-mails, der var blevet sendt mellem medarbejdere i kommunen. Kommunen skrev bl.a. følgende i e-mailen til mig:

“Undertegnede har modtaget skrivelse fra Ombudsmanden af den 12.06.2017 med anmodning om sagsakter og redegørelse vedr. status på A's [...] ansøgning om førtidspension i forbindelse med A's klage. A har fast bopæl i M Bygd, [...] i L By distriktet.

Som der fremkommer af emailudveksling herunder og sagsakter vedlagt i zip-format, er denne førtidspensionssag stadigvæk uafsluttet. A's ansøgning om førtidspension var drøftet til møde i beslutningsgruppe på pensions- og handicapområdet den 24.02.2017 (udskrift af referatet vedhæftes). Socialforvaltningen afventer stadigvæk lægeerklæring på A's og udtalelse fra Majoriaq om A's arbejdsevner på nuværende tidspunkt. Socialforvaltningen har den 19.05.2017 rykket sundhedsvæsenet for lægeerklæringen. Socialforvaltningen har planer om at sende fysioterapeut til M Bygd (muligvis i juli eller august), til at foretage vurdering af A's funktionsevne, herunder med henblik på A's eventuel omfattelse af handicapforordningen.”

Den 10. juli 2017 modtog Kommune Kujalleq en "Lægeerklæring til afdækning af arbejdsevne, jf. Inatsisartutlov nr. 40 af 9. december 2015 om førtidspension §§ 12-13-14 vurdering af arbejdsevne, i forbindelse med revurdering eller ved ansøgning om førtidspension" vedrørende A, der var udarbejdet af en læge ved N By sygehus. Lægeerklæringen er dateret den 17. juni 2017.

Ved brev af 28. juli 2017 skrev jeg bl.a. til Kommune Kujalleq, at der i de akter, som jeg havde modtaget på daværende tidspunkt, var omtalt andre akter, som kommunen ikke havde sendt til mig. Jeg bad derfor kommunen om at sende mig de resterende akter.

Jeg modtog yderligere sagsakter fra Kommune Kujalleq ved e-mail af 1. august 2017. Ved e-mail af 2. august 2017 sendte Kommune Kujalleq mig endvidere en kopi af den lægeerklæring vedrørende A, som kommunen havde modtaget den 10. juli 2017.

Blandt de akter, som jeg har modtaget fra Kommune Kujalleq, ligger en formular med overskriften "Ansøgning om – samt revurdering af tilkendt førtidspension i henhold Inatsisartutlov nr. 40 af 9. december 2015 om førtidspension". Formularen indeholder en række oplysninger om A. Jeg forstår det sådan, at formularen er udfyldt den 6. november 2017 af en medarbejder ved kommunen på baggrund af en telefonsamtale med A samme dag.

Det fremgår af Kommune Kujalleqs udtalelse af 10. januar 2019, at kommunen den 22. november 2017 holdt et møde om sagen. Kommunen har oplyst mig om, at det fremgår af referatet fra mødet, at A fortsat ikke havde modtaget [et hjælpemiddel], selv om dette var en mulighed.

Ved brev af 23. november 2017 meddelte Kommune Kujalleq A afslag på førtidspension. Kommunen skrev i den forbindelse til A:

"Din ansøgning om førtidspension. Afgørelse iht. landstingslov nr. 40 af 9. december 2015"

Afgørelsesgruppen i socialforvaltningen har efter drøftelse og vurdering af ansøgning givet afslag på ansøgningen, med den begrundelse, at du stadig har arbejdsevne og har muligheder for at tage en uddannelse.

Er du utilfreds med gruppens afgørelse, kan denne påklages senest 4 uger efter modtagelse af dette brev til: [Det Sociale Ankenævns kontaktoplysninger; min bemærkning].” (min oversættelse)

Den 27. februar 2018 modtog jeg et udateret brev fra Kommune Kujalleq med yderligere sagsakter, herunder kommunens afgørelse i sagen af 23. november 2017.

Herefter stillede jeg ved brev af 26. november 2018 en række spørgsmål om sagen til Kommune Kujalleq. Jeg skrev i den forbindelse følgende bl.a. til kommunen:

”2. Nærværende brev vedrører sagsbehandlingstiden ved behandling af ansøgningen om førtidspension.

Jeg anmoder Kommune Kujalleq om en udtalelse til sagen, herunder særligt vedrørende nedenstående forhold:

2.1 Ved e-mail af 26. maj 2017 oplyser Kommune Kujalleq blandt andet:

”Der har beklageligt nok opstået en del alvorlige forsinkelser i kommunen på pensions- og handicapområdet, herunder mht. behandling af ansøgninger om førtidspension og revurdering af samtlige førtidspensionister under 60 års alder.

Så vidt jeg ikke tager fejl i min vurdering, opstod forsinkelserne oprindeligt pga. utilstrækkelig personalenormering øremærket sagsbehandling på pensions- og handicapområdet. Personalenormeringen er nu gradvis forhøjet, men der er stadigvæk alvorlige problemer med reel bemanding af området, angiveligt især pga. udfordringer med rekruttering og fastholdelse af faguddannet personale der til dels synes at

opstå i forbindelse med kommunens forholdsvis hurtig affolkning i løbet af sidste år, herunder fraflytning af faguddannede medarbejdere. Sideløbende har der været yderligere udfordringer i kommunen i forbindelse med ikrafttrædelse af den nye førtidspensionslovgivning medio 2016, især krav om mere udvidet vurdering og dokumentation af ansøgernes arbejdsevne.

...

Samtidigt vil jeg oplyse, at kommunen forsøger aktivt at rekruttere faguddannet personale til pensions- og handicapområdet og modvirke den stærk negativ befolkningsudvikling i Sydgrønland.”

Jeg forstår på Kommune Kujalleq, at kommunen generelt har oplevet rekrutteringsproblemer, og at dette kan have påvirket sagsbehandlingstiden.

Jeg beder Kommune Kujalleq redegøre for, i hvilket omfang personalesituationen i Kommune Kujalleq konkret har haft betydning for behandlingen af A's ansøgning om førtidspension.

[...]

2.3 Det fremgår af sagens akter, at A har rettet henvendelser til Kommune Kujalleq og anmodet om at blive holdt opdateret på sagen.

Af punkt 205-207 i vejledning om sagsbehandlingsloven vedrørende underretning af en part, når sagsbehandlingen trækker ud, fremgår det:

”205. Hvis en forvaltningsmyndighed som følge af sagens karakter eller den almindelige sagsbehandlingstid for den pågældende myndighed ikke kan træffe afgørelse inden kortere tid efter sagens modtagelse, bør myndigheden give den, der er part i sagen, underretning om, hvorpå sagen beror og så vidt muligt oplysning om, hvornår myndigheden regner med, at afgørelsen kan foreligge.

206. Myndigheden bør endvidere give den, der er part i sagen, underretning, når behandlingen af den konkrete sag på grund af særlige omstændigheder vil tage længere tid end sædvanligt.

207. Rykkerskrivelser fra den, der er part i sagen, og som er rimeligt begrundet i sagsbehandlingstiden, bør i almindelighed besvares med det samme. Besvarelsen bør indeholde oplysning om, hvorpå sagen beror og så vidt muligt oplysning om, hvornår myndigheden regner med, at afgørelsen kan foreligge.”

Jeg beder Kommune Kujalleq oplyse i hvilket omfang A har modtaget underretning i overensstemmelse med punkt 206-207 i vejledning til sagsbehandlingsloven.”

Ved brev af 10. januar 2019 svarede Kommune Kujalleq mig bl.a. følgende:

”Ombudsmanden har den 26. november 2018 skrevet til kommunen i anledning af en klage fra A.

Ombudsmanden har besluttet at undersøge/realitetsbehandle kommunens sagsbehandlingstid i forbindelse med, at A den 26. april 2017 klagede til ombudsmanden over blandt andet, at kommunen ikke havde afsluttet behandlingen af A’s ansøgning om førtidspension.

Ombudsmanden har i sin høring af kommunen stillet 7 spørgsmål til kommunen.

Indledningsvist bemærker kommunen at den, som det også er beskrevet i kommunens mail af 26. maj 2017 til ombudsmanden, er udfordret af et betydeligt arbejdspress i socialforvaltningen, ikke mindst som følge ny ressourcekrævende lovgivning i kombination med svære rekrutterings- og fastholdelsesmuligheder for fagligt kvalificeret personale.

Kommunen lægger derfor vægt på, at ressourcerne til klagesagsbehandling kan koncentreres om det administrative klagesystem samt det lovregulerede sektortilsyn, og ser gerne, at der ikke både sker sagsbehandling i de administrative klage- og tilsynssystemer og hos eksterne kontrolorganer såsom ombudsmanden, og at borgerne ikke frit og vilkårligt kan vælge formen for kontrol med kommunens sagsbehandling.

Kommunen forudsætter herved, at ombudsmanden ikke på grundlag af klager går ind og substituerer de administrative kontrolmyndigheder.

Kommunen er umiddelbart af den opfattelse, at hvis A havde klaget til Før-tidspensionsklagenævnet over afslaget på førtidspension, kunne og skulle nævnet som led i behandlingen af klagen have undersøgt, om kommunens sagsbehandlingstid havde betydning for A's retsstilling efter førtidspensionsloven. Kommunen erindrer herved om, at der efter lovens § 31 [fodnote hertil i oprindelig tekst: Der er formentlig en skrivefejl i bemærkningerne til lovforslagets § 31, idet bemærkningerne anfører et eksempel på beregning af tilkendelsestidspunktet, der ikke er i overensstemmelse med de øvrige bemærkninger til bestemmelsen] og bemærkningerne i lovforslaget til bestemmelsen, ikke kan tildeles førtidspension med virkning fra ansøgningstidspunktet.

Kommunen er ikke bekendt med, hvorvidt A rent faktisk har udnyttet den administrative rekurs.

Endvidere er det kommunens umiddelbare opfattelse, at Departementet for Sociale Anliggender i medfør af den sociale styrelseslovs § 1 kan undersøge kommunens sagsbehandling i konkrete sager.

Ud fra ovenstående finder kommunen det generelt set uheldigt, hvis borgere, der er utilfredse med kommunens sagsbehandling, kan fravælge de administrative klage- og kontrolmuligheder og i stedet vælge at få sagsbehandlingsspørgsmål, der har betydning for sagens afgørelse, undersøgt særskilt hos ombudsmanden.

Kommunen har sig herved for øje de betragtninger, som er anført i bemærkningerne til den tilsvarende bestemmelse i den danske ombudsmandslovs § 14, se betænkning 1272/1994, side 155.

Kommunen har noteret sig, at ombudsmanden den 19. juni 2017 kontaktede kommunen om klagesagen og udbad sig sagsakterne, som kommunen sendte ombudsmanden ad flere gange, den 27. juni 2017, 1. august 2017, 2. august 2017 og 22. februar 2018. På tidspunktet for ombudsmandens tidligere henvendelser til kommunen var sagen fortsat under behandling i kommunen. På

tidspunktet for kommunens svar af 22. februar 2018 til ombudsmanden var sagen afsluttet, hvilket også fremgår af ombudsmandens aktuelle høring af 26. november 2018 til kommunen, hvor ombudsmanden, som nævnt, besluttede at realitetsbehandle sagen.

Kommunen har derfor efter den 23. november 2017 forventet, at A, hvis A var utilfreds med sagens resultat, havde klaget til Førtdispensionsklagenævnet.

Kommunen har også haft en forventning om, at ombudsmanden ikke optog klagen til realitetsbehandling forinden der var truffet en realitetsafgørelse af Førtdispensionsklagenævnet eller uden forudgående forelæggelse for sektortilsynet.

Kommunen går i lyset af ovenstående herefter over til at besvare de stillede spørgsmål:

1. "Jeg beder Kommune Kujalleq redegøre for, i hvilket omfang personalsituationen i Kommune Kujalleq konkret har haft betydning for behandlingen af A's ansøgning om førtidspension."

For at besvare dette spørgsmål, tager kommunen udgangspunkt i lovkontorets vejledning til sagsbehandlingsloven pkt. 205 og 206, der beskriver hvilke krav der af god forvaltningsskik kan udledes til myndighedernes sagsbehandlingstider, og som kommunen arbejder ud fra:

"205. Hvis en forvaltningsmyndighed som følge af sagens karakter eller den almindelige sagsbehandlingstid for den pågældende myndighed ikke kan træffe afgørelse inden kortere tid efter sagens modtagelse, bør myndigheden give den, der er part i sagen, underretning om, hvorpå sagen beror og så vidt muligt oplysning om, hvornår myndigheden regner med, at afgørelsen kan foreligge.

206. Myndigheden bør endvidere give den, der er part i sagen, underretning, når behandlingen af den konkrete sag på grund af særlige omstændigheder vil tage længere tid end sædvanligt."

Kommunen tager således udgangspunkt i, at pkt. 205 i relation til ombudsmandens spørgsmål beskriver den situation, at en sag trækker ud på grund af myndighedens egne forhold, navnlig ressourcerelaterede forhold eller forhold i sagen, som er egnet til at forlænge sagsbehandlingstiden, mens pkt. 206 beskriver den situation, at en sag trækker ud på grund af andre forhold.

I forhold til ressourcesituationen, er det i sagens natur vanskeligt at analysere, om en konkret sag ville være blevet behandlet hurtigere end sket, hvis der havde været f.eks. yderligere og evt. bedre uddannet personale til rådighed.

I den aktuelle sag bemærker kommunen, at der til behandlingen af førtidspensionssager i L By med tilhørende bygder gennem flere år alene har været en enkelt, ikke socialrådgiveruddannet medarbejder, der periodevis er blevet aflastet af midlertidigt udstationeret personale fra N By. Det har derfor formodningen for sig, at A's sag ville være blevet behandlet hurtigere, hvis bemanningen af forvaltningens afdeling i L By havde været bedre, men der kan ikke siges noget, hvilken konkret effekt dette vil have haft på sagsbehandlingstiden, da der også i sagsforløbet er andre forhold, som har påvirket sagsbehandlingstiden, navnlig sundhedsvæsenets sagsbehandling jf. herom nedenfor.

[...]

4. "Jeg beder Kommune Kujalleq om at redegøre for den tid, som kommunen har anvendt til behandling af A's ansøgning om førtidspension."

A søgte den 6. maj 2014 om førtidspension.

Samme dag blev sundhedsvæsenet anmodet om en lægeerklæring.

Kommunen henviser til ovenstående beskrivelse af den efterfølgende sagsbehandling vedr. indhentelse af oplysninger fra sundhedsvæsenet.

Den 18. september 2014 anmodede kommunen sit arbejdsmarkedskontor om at vurdere A's arbejdsevne.

Ved udateret brev modtaget i socialforvaltningen 15. februar 2015 (socialforvaltningen påtalte den manglende datering) udtalte arbejdsmarkedskontoret, at man ikke kunne anvise revalidering til A, idet A var afhængig af [et hjælpemiddel] og A fik medicin.

Kommunen afventede herefter modtagelsen af lægerklæringen jf. ovenstående beskrivelse af denne del af sagsforløbet.

Efter at have rykket to gange for lægeerklæringen, modtog kommunen, som anført, udskrift af lægejournalen den 20. januar 2016, som imidlertid alene indeholdt ovenstående citat af 30. juli 2014. [Jeg har valgt ikke at gengive dette citat; min bemærkning]

Kommunen har herefter, som ligeledes anført, på ny to gange rykket sundhedsvæsenet for den lægeerklæring, som kommunen modtog den 10. juli 2017.

Kommunen henleder særligt opmærksomheden på følgende oplysninger i lægeerklæringen:

”[Her citerede Kommune Kujalleq en række sundhedsmæssige oplysninger om A, som jeg har valgt ikke at gengive; min bemærkning]

[...], og funktionen kunne bedres sådan, at patienten kunne undvære [...] ved tildeling af [et hjælpemiddel].”

I forhold til kommunens sagsoplysning henvises i øvrigt til, at kommunens administration den 24. februar 2017 ifølge mødereferat af 31. marts 2017 holdt møde om sagen med deltagelse af socialchefen, fagchefen for pensioner og handicappede samt en ledende socialrådgiver.

Ud fra de da foreliggende oplysninger besluttedes på mødet, at sagen skulle returneres til sagsbehandleren, idet det i mødereferatet anføres:

”Sagen returneres sagsbehandler ([navn], L By) idet SHV [sundhedsvæsenet; min bemærkning] tilbage i 2015 skulle have givet A nyt og bedre [hjælpemiddel] der kunne have haft en positivt virkning på an-

søgers arbejdsevne. [...]. SHV kontaktes af sagsbehandler således de bl.a. kan tilskyndes til at få foretaget den planlagte forbedring af [hjælpemidlet] samt anmode om lægeerklæring. Vi har ikke modtaget lægeerklæring, kun kopi af lægefaglig journalisering.”

Efter modtagelsen af lægeerklæringen den 10. juli 2017 udarbejdede kommunen den 16. november 2017 en ressourceprofil til sagen jf. bekendtgørelsen om førtidspension § 4.

Den 22. november 2017 afholdtes i kommunen nyt møde om sagen med deltagelse af sagsbehandlingschefen, ledende socialrådgiver, sagsbehandler for førtidspensioner og ledende socialrådgiver for handicap, ældre og førtidspension.

Af mødereferatet fremgår blandt andet, at A ønskede at få en uddannelse, og at A fortsat ikke havde fået [et hjælpemiddel], selv om dette var en mulighed. Det blev på denne baggrund indstillet, at ansøgningen om førtidspension blev afslået.

I overensstemmelse hermed blev ansøgningen om førtidspension afslået ved brev af 23. november 2017.

Ud over det beskrevne sagsbehandlingsforløb bemærker kommunen, at A den 8. januar 2016 og igen den 18. januar 2017 henvendte sig til kommunens socialudvalgsformand om sagen. Endvidere har A henvendt sig til borgmesteren. Kommunen gengiver herefter opfølgningen på disse henvendelser:

Socialudvalgsformanden skrev den 20. januar 2016 til en række medarbejdere i socialforvaltningen (kommunens oversættelse):

”Vedkommende A har i den senere tid enten skrevet sms eller ringet til mig hver dag.

Jeg ønsker, at sagsbehandleren ringer til A og forklarer A vedr. status på sagsbehandlingen.

På forhånd tak, her er nummeret: [...].”

Den 17. januar 2017 skrev socialudvalgsformanden til socialforvaltningens medarbejdere (kommunens oversættelse):

”Socialforvaltningen N By, L By Bygdekontoret M Bygd samt borgmesteren

Henvendelse vedrørende A [...]. Sidste år 2016 videresendte jeg henvendelsen til socialforvaltningen efter at have snakket med vedkommende telefonisk. Det er forbavsende at konstatere sagen endnu ikke er færdiggjort, fordi A har klaget til borgmesteren omkring sin førtidspensionsansøgning siden 2014, som ikke er færdigbehandlet endnu.

Jeg håber inderligt, at der ikke er andre førtidspensionssager, der er under behandling i så lang tid, især sager fra bygderne.

Hermed ønsker jeg, at der straks sendes en skriftlig redegørelse til A om, hvornår der træffes en beslutning om A's ansøgning om førtidspension.”

Ifølge socialforvaltningens notatark af 24. januar 2017 er A informeret således om sagens status (kommunens oversættelse):

”Grundet udtalelsen via borgmesteren, A blev meddelt telefonisk at A's ansøgning om førtidspensionen ellers skulle blive drøftet i december men at det er blevet udsat af en årsag, men dette kunne ikke lade sig gøre pga. sygdom, A skulle forvente at sagen vil blive drøftet i februar måneden.

A blev spurgt om hvordan A havde det, og ifølge oplysningerne fra sundhedsvæsenet skulle A have fået [et hjælpemiddel], og der er foretaget tiltag til at forbedre A's situation.

A forklarede, at det er korrekt at A ellers har fået et [hjælpemiddel] i 2015, som var alt for stort, og at sundhedsvæsenet har lovet at indkalde A til konsultation i løbet af 2016, hvilken endnu ikke er sket. Adspurgt om A har kontaktet sundhedsvæsenet, sagde A nej, og A blev opfordret til at rette en henvendelse til sundhedsvæsenet.

Det er også redegjort overfor A, at der er sket en ændring af lovgivning omkring førtidspension og der er strammere regler og at det er længer muligt at tilkende førtidspension på grund sociale forhold, og at der ligeledes foretages en vurdering hver 5 år.

A er åbenbart træt af den lange sagsbehandling samt den behandling som A fik fra sundhedsmyndighedernes side.

A siger, at A slet ikke kan arbejde på grund [helbredsmæssige oplysninger udeladt; min bemærkning].”

[Udtalelsen indeholdt herefter en redegørelse for en række andre forhold, herunder hvordan kommunen håndterer høringer af andre myndigheder; min bemærkning]

7. ”Jeg beder Kommune Kujalleq oplyse i hvilket omfang A har modtaget underretning i overensstemmelse med punkt 206-207 i vejledningen til sagsbehandlingsloven.”

Kommune kan oplyse, at A, jf. også henvendelserne til socialudvalgsformanden og borgmesteren flere gange selv har kontaktet kommunen for at høre til sagens status, og har herved fået oplyst, at sagen beroede på sundhedsvæsenet.

Kommunen henviser til sagsforløbet gengivet under pkt. 4.

Det er kommunens opfattelse, at A herved i fornødent omfang er orienteret om sagens status, idet kommunen herudover bemærker, at kommunen ikke under sagsforløbet har modtaget skriftlige rykkere direkte fra A jf. vejledningens pkt. 207.”

Den 29. marts 2019 sendte jeg Kommune Kujalleqs udtalelse til A, således at A kunne komme med sine bemærkninger hertil. Den 21. august 2019 blev brevet returneret til mit embede, fordi A i mellemtiden var flyttet. Derfor sendte jeg igen kommunens udtalelse til A den 26. august 2019. Jeg modtog ikke yderligere bemærkningerne fra A.